

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.4.4.2023.RP

Pan

Valeri Vachev

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na Pana wystąpienie z 23 lutego 2023 r.¹ uprzejmie informuję, że podtrzymuję swoje wcześniejsze stanowisko wyrażone w tej kwestii w piśmie z 30 grudnia 2022 r.²

W ramach uzupełnienia chciałbym zwrócić uwagę, że niemalże wszystkie przypadki unieważnienia dowodu osobistego są skutkiem działań podejmowanych przez jego posiadacza. Dla przykładu można podać zgłoszenie utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego. Unieważnienie dowodu w tej sytuacji następuje z dniem zgłoszenia do organu dowolnej gminy lub konsula Rzeczypospolitej Polskiej utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego przez jego posiadacza³. Organ przyjmujący zgłoszenie wydaje posiadaczowi dowodu osobistego zaświadczenie o utracie lub uszkodzeniu dowodu osobistego⁴, które zgodnie ze wzorem⁵ zawiera w swej treści pouczenie w brzmieniu: *Zgłoszenie utraty lub uszkodzenia dowodu osobistego powoduje jego unieważnienie. W przypadku odnalezienia zgłoszonego dowodu nie można się nim posługiwać. Odnaleziony dowód należy przekazać organowi dowolnej gminy lub konsulowi RP. Zaświadczenie nie jest dokumentem podróży i nie upoważnia do przekraczania granicy Rzeczypospolitej Polskiej.*

Kolejnym przykładem unieważnienia dowodu jest zgłoszenie podejrzenia nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych⁶. Zgłoszenia tego dokonuje się na formularzu zgłoszenia podejrzenia nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych⁷. Formularz ten zawiera pouczenie o następującej treści: *Pamiętaj! Zgłoszenie podejrzenia nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych powoduje unieważnienie dowodu osobistego. Unieważnionym dowodem osobistym nie można się posługiwać.*

Innym przypadkiem, w którym dowód osobisty może zostać unieważniony, jest odbiór nowego dowodu osobistego. Uwzględniając, że osoba może posiadać jeden ważny dowód osobisty (co jest wiedzą powszechną), przy odbiorze nowego dowodu osobistego dotychczasowy jest unieważniany i anulowany fizycznie. Można zatem uznać, że w większości przypadków są przekazywane zainteresowanym osobom informacje dotyczące unieważnienia dowodu osobistego.

Ponadto, co do zasady, również inne przypadki unieważnienia dowodu są wynikiem działań podejmowanych przez posiadaczy, np. zmiana nazwiska w wyniku zawarcia

¹ Sygn. V.565.153.2022.TS.

² Sygn. BMP-0790-9-5/2022/RP.

³ Art. 50 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych, Dz. U. z 2022 r. poz. 671, dalej – ustawa.

⁴ Art. 47 ust. 5 ustawy.

⁵ Wzór zaświadczenia został określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2021 r. w sprawie wzoru dowodu osobistego, jego wydawania i odbioru oraz utraty, uszkodzenia, unieważnienia i zwrotu, Dz. U. poz. 1865 – dalej rozporządzenie.

⁶ Art. 50 ust. 3 pkt 7 ustawy.

⁷ Wzór formularza został określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia.

małżeństwa. Osoby dokonujące zmiany danych są świadome konieczności wymiany dowodu osobistego z uwagi, że dotychczasowy dokument straci ważność z powodu zmiany danych.

W związku z powyższym, wprowadzenie dodatkowego ustawowego obowiązku informowania wszystkich obywateli o unieważnieniu ich dokumentów mogłoby prowadzić do wielokrotnego informowania obywatela o tym samym fakcie, a także generować dodatkowe obciążenia dla organów, w tym koszty finansowe przekazywania powiadomień w formie zaproponowanej przez Pana Rzecznika. Znaczna część obywateli korzysta jednak z elektronicznej formy kontaktów z administracją, wykorzystując profil zaufany czy e-dowód do usług dostępnych na stronie gov.pl. Wydaje się przy tym, że postępujący proces cyfryzacji spowoduje rozszerzenie kręgu osób korzystających z elektronicznego sposobu załatwiania spraw, w tym przekazywania swoich danych do państwowego rejestru, jakim jest rejestr danych kontaktowych (RDK). Wiąże się to także ze zautomatyzowanym sposobem przekazywania tym osobom informacji dotyczących unieważnienia dokumentu. Dotychczas do RDK przekazało swoje dane kontaktowe już ponad 11 mln obywateli, co świadczy, że z każdym rokiem przybywa osób zainteresowanych szybkim kontaktem z administracją publiczną.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji nie można zgodzić się z sugestią Pana Rzecznika, że organy unieważniające dowód osobisty mogą w łatwy sposób, poprzez np. dostęp do rejestru PESEL, ustalić dane kontaktowe osoby, której dowód został unieważniony. W tym miejscu należy podkreślić, że nie jest wykluczone, że osoba w rejestrze PESEL nie posiada adresu zameldowania lub posiada zarejestrowany wyjazd za granicę, a dane do korespondencji wskazane we wniosku o wydanie dowodu osobistego mogą okazać się już nieaktualne (gdy wniosek był złożony kilka lat wcześniej). Brak adresu uniemożliwi zatem skuteczne poinformowanie osoby, w sposób tradycyjny, o unieważnieniu dokumentu.

Reasumując – mając na uwadze, że unieważnienie dowodu osobistego jest, co do zasady, następstwem podejmowanych czynności przez posiadacza dokumentu, oznacza to, że będzie on posiadał informację o skutkach tych czynności. W przypadku, gdyby doszło do omyłki przy unieważnieniu dowodu, wówczas organ, który dokonał takiego unieważnienia, powinien niezwłocznie poinformować posiadacza dowodu osobistego o takim zdarzeniu i udzielić pomocy w jak najszybszym uzyskaniu nowego dokumentu. Jednak takie sytuacje są incydentalne i nie powinny przekładać się na wszystkie przypadki unieważnienia dowodu. W związku z tym, w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji nie są aktualnie prowadzone lub planowane prace nad zmianą ustawy o dowodach osobistych w zakresie postulowanym przez Pana Rzecznika.

Z poważaniem

z up. Bartosz Grodecki
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
(podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)